

Σύμβολον τῆς πίστεως ἀναγινώσκειται τρίς, προστάτης τοῦ νεογνοῦ κηρύσσεται ὁ ἅγιος, οὗ ἡ λαμπὰς καίεται πρώτη. Αἱ Μοῖραι τότε κατέρχονται ἀόρατοι καὶ καλομοιράζουσι τὸ τέκνον, λαμβάνουσαι καὶ τι ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἧς ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἄπασα, ἵνα μὴ αὐταὶ ῥίψασαι τὰς χεῖρας πύτων εὐρωσι κενὰ καὶ δυσαρεστηθῶσιν. Εἰς δὲ τὸν προστάτην τοῦ παιδὸς ἅγιον τελεῖται λειτουργία μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας· τέλος πάντων μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς κόπτεται εἰς τεμάχια ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτος, καὶ ἐμβαπτιζόμενος εἰς τὸ μέλι προσφέρεται εἰς τοὺς παρευρισκομένους, οἵτινες ἀναχωροῦσι μετὰ ταῦτα ἐπευχόμενοι πᾶν εἶδος εὐτυχίας.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου « Χρόνος. »)

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΟΥ.

Πρὸς τὸν Κ. Γ. Τυπάλδον (υἱόν.)

Zηλωτὰ φίλε.

Κομισάμενος κατὰ τὴν χαρμόσυνον τῆς κοσμοσωτηρίου τοῦ Θεοῦ λόγου ἐνανθρωπήσεως ἑορτὴν τὸ καλὸν σου γραμματίον καὶ τὴν ἐπισυνημμένην μικρὰν βίβλον, τὴν ἐπιγεγραμμένην « Grandi. Risposta ad una lettera del Dottore Alessandro Pini sopra alcune ricerche intorno a S. Maura e la Pravesa. Venez. 1686, » ὑπερήσθη μὲν ἰδὼν σε περὶ τὰ καλὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἱστορίας σπουδάσματα φιλοτίμως ἀσχολούμενον, χάριτας δὲ σοὶ ὁμολόγησα καὶ ὁμολογῶ, ὅτι τοῦ σπανίου βιβλιαρίου τὴν αὐτοψίαν μοι παρέσχου· τῆς δὲ περὶ ἐμοῦ εὐγνώμονος δόξης σου αἰτίαν λογίζομαι οὐχ οὕτω τὸ ἐμὸν ἀξίωμα (πόθεν γάρ;), ὡς τὴν σὴν καλοκἀγαθίαν· οἶδε γὰρ αὕτη καὶ τὰς μικρὰς ἀρετὰς μεγεθύνειν καὶ τὰς ὡς ἑτέρως ἔχοντα καλλωπίζειν. Ἐπεὶ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ζητεῖς μαθεῖν, εἶπερ καὶ ἀλλαχοῦ ἐκδέδωκεν τὸ ἐν αὐτῇ τῇ βίβλῳ βασιλικὸν χρυσόβουλλον, ἀποκρίνομαί σοι διὰ βραχέων ἅπερ τυγχάνω εἰδώς. Πρῶτον μὲν οὖν ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι (σελ. 506) ἐκδέδωκεν αὐτὸ ἐν ὑποσημείωσει εἰς τὸ ἱστορικὸν Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ ὁ ἀοίδιμος τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας ταμίας, Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης, ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλιαρίου μετακτώσας αὐτό. Μετ' αὐτὸν δὲ τῷ 1856 ὁ Π. Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπειροῦ (Τόμ. Β. σελ. 314), οὐ δηλὼν μὲν ὁπόθεν εἶχε μεταγράψας αὐτό, ὡς οὐδὲ τῶν ἄλλων πηγῶν τοῦ ἀξιεπαίνου αὐτοῦ συνεργανίσματος ἠξίωσε μνησθῆναι, ἐξ ὑπερμέτρου ἀναντιρρήτως φόβου μὴ τις αὐτὸν ἐπιδεικτικῶντα λογίσαιτο, τό τε οἰκτερόν πόνημα ἐνδεῆς πίστεως καὶ ἀκριθείας ἀποδείξας καὶ τοῖς ἀναγνώστῃς πράγματα καὶ πειρασμοὺς παρέχων, οὐδὲν

δέον. Ἄλλ' οὖν ἐκ τε τοῦ προοιμίου καὶ πολλῶν παρενθεσιμῶν ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ ἱστορημάτων δηλὸς γίνεται πολλὰ ἐκ τοῦ Ἑλληνομνήμονος εἰς τὴν Χρονογραφίαν παρεχόμενος ἄνωνύμως ὡς τὰ πολλά. Ἐκ δὲ τῆς ἐν σελ. 14 τοῦ προοιμίου ὑποσημειώσεως περὶ τινος ἐν Ἰωαννίνοις εὐρεθέντος σημειωματαρίου, ὅπερ, ὡς φησὶ, συνήθως εἰς Κοσμῶν τὸν Βαλάνον ἀναφερόμενον περιέχει καὶ « ἀντίτυπον (γρ. ἀντίγραφον) τοῦ χρυσοβούλλου τούτου, » εἰκάσαιεν ἂν τις ὅτι ἐκ τούτου ἀντέγραψεν ὁ Ἀραβαντινὸς τὸ χρυσόβουλλον. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς τοῦ Ἀραβαντινοῦ ἐκδόσεως μετετύπωσεν αὐτὸ καὶ ὁ σοφὸς Μικλόσιχος ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῶν Πρακτικῶν καὶ Διπλωμάτων σελ. 126 (ἐκδέδωκεν δὲ οὗτος ἐν Βιέννῃ τῷ 1865 ἐπιγεγραμμένος Acta et Diplomata Graeca mediæ aevi etc), εἰκάσας, οὐκ οἶδ' ὁπόθεν, ὅτι ἐκ τοῦ πρωτοτύπου αὐτὸ ἐξεδεδώκει ὁ Ἀραβαντινός· ἐσημείωσε δ' εἰς τὴν πέζαν καὶ τὰς ἐκ τοῦ Γρανδίου διαφόρους γραφάς. Καὶ ἀναπλήρωσεν δ' ἐποίησε μίαν ἐν τῇ φράσει « τὸν παρόντα χρυσόβουλλον ἐπιχορηγῆ, » παρενθεῖς μετὰ τὴν λέξιν χρυσόβουλλον τὰ « λόγον αὐτῆς, » ὧν τὸ μὲν « λόγον » εὐλογον· παρελείπετο γὰρ ἡ λέξις αὕτη συνήθως ὑπὸ τῶν γραμματέων, ἵνα καὶ ταύτην αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κανικλώματος καὶ τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἰνδικτιῶνος διὰ κινναβάρεως ἐπισημῆνται (βλ. Παρθῶρ. Τόμ. II' σελ. 545 καὶ ΙΣΤ' σελ. 49)· τὸ μὲν τοι « αὐτῆς » παρέλκει. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου· ἀλλ' ὁ μὲν ἀοίδιμος Μουστοξύδης ἐν τοῖς πολυμαθέσιν ὑποσημειώμασιν, ἅπερ ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι παρετέθηκεν, ὡς εἶωθει, πολλὰ τε ἄλλα σαφέστερον διαφωτίζει, ἐξ ὧν ὁ Γρανδιὸς ἐν τῷ πρακτικῷ βιβλιαρίῳ πραγματεύεται, καὶ τὴν περὶ τῶν Κραλῶν τῆς Σερβίας, ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ Συμεῶν τοῦ ἐκδεδωκότος τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρυσόβουλλον (βλ. οἱ Βυζαντινοὶ (βλ. Καντακουζ. ἱστορ. Βιβλ. Δ. μγ. σελ. 314 ἐκδ. Βον. — Ν. Γρηγορ. Ρωμαϊκ. ἱστορ. Λόγ. ΑΖ. 50. σελ. 537) Σίμωνα ὀνομάζουσιν οὐχ ὁμοίως ἅπαντες τὰ κατ' αὐτὸν ἱστοροῦντες), πῶς δηλὸν ὅτι βασιλεὺς τε καὶ αὐτοκράτωρ προσεκαλεῖτο Ρωμαίων καὶ Κομνηνός ἐκ μητρὸς προσωνομάζετο. Εἰ δὲ τις ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι ἀπαντῆσιν μικρὰ διαφορά πρὸς τὸ παρὰ τῷ Γρανδίῳ κείμενον τοῦ χρυσοβούλλου, τοῦ μεταγράφαντος δήπου παράπτωμα θετέον αὐτῇ· ὁ Ἀραβαντινὸς περὶ τινὰ διαφέρων, ἐσθ' ὅπου δὲ καὶ σφαλλόμενος (οἶον τὸ Βελίτζιος ἀντὶ Βεζήτζης καὶ Τάρον ἀντὶ Τράρον κτλ.) ὑποδηλοῖ τὰ ἔτι καὶ νῦν σωζόμενα ἐκ τῶν μνημονευομένων χωρίων, καὶ τὸ χάσμα τὸ μετὰ τὸ Πα. . . συμπληροῖ ὀρθῶς, ὡς ἐμοὶ γε δοκεῖ, Πετζιούς ἐκ τοῦ σωζομένου χωρίου Πιτζιούς· ἔτι δὲ καὶ τὸ Πεδινάτα ἄνω διορθοῖ ὡσαύτως Σουθενὰ τὰ ἄνω

καί τινα ἕτερα. Ἐκ τούτων δὲ φαίνεται ὅτι τῶν ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ τοπικῶν ὀνομάτων τὰ πλεῖστα καὶ νῦν ἐτι σώζονται, μαρτύρια τῶν ἐπιδραμόντων τὴν πολυπαθῆ πατρίδα ἡμῶν ἀλλοτρίων φύλων, ἅπερ πολλὰ μὲν αὐτὴν κακὰ ὡς τὰ πολλὰ ἐδρασαν, πλειόνων μὲν τοι ἀγαθῶν ἠξιώθησαν, καὶ τελευταίον οἱ πλεῖστοι συνεχωνεύθησαν ἐν τῷ θαυμασίῳ τῶν ἔθνων χωνευτηρίῳ καὶ γλώσσῳ θείῳ τῆς βαρβαρίου ἀνταλλαζόμενοι καὶ θρησκείαν θεοποιῶν ἀντὶ τῆς δυσσεβείας ἐνστερνισάμενοι· τὰ δὲ μηκέτι σωζόμενα ὀνόματα ὁ σοφώτατος δηλώσει χρόνος τῆ τῶν φιλιστέρων συντόνῳ σπουδῇ, ἐπὶ μάλιστα ἀφίχεται τὸ τριπόθητον ἐκεῖνο πλήρωμα· εἴθε δὲ τοῦτο ἡμῖν ὁ παρῶν κομίσαι ἐνικαυτός! Τοῦτ' ἄριστος ἔστω ἡμῖν τοῦ ἔτους εὐαρχισμός. Ἐρρώσθε καὶ μέγα χαίρετε φιλοῦντες τὸν

Ἐν Ἀθήναις,

τῆ 4 Ἰανουρίου 1867.

ἡμέτερον

Σ. Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΝ.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ. (1)

α Θεοῦ συνεργοῦντος ἐλέῳ ἡμεῖς Αἰκατερίνα Δευτέρα Ἰμπεράτωρ καὶ αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Μοσχοβίας, Κιωβίας, Βλαδημηρίας, Νοβογραδίας, Βασιλὶς Καζανίου, Βασιλὶς Ἀστραχανίου, Βασιλὶς Σιβηρίας, Κυρία Ποκοβίας, καὶ μεγάλη Κνεγίνα Σμολένσκου, Κνεγίνα Ἐσθλανδίας καὶ Αἰφρανδίας Κορελίας, Τβερίας, Γιουργορίας, Περμίας, Βιατίας, Βολγαρίας καὶ ἄλλων Κυρία καὶ μεγάλη Κνεγίνα νέας πόλεως, Νιζοβίας γῆς, Τζερνηγορίας, Ρεζανίας, Ραστοβίας, Γεροσλαβίας, Βελωζερίας, Οὐδορίας, Ὀβδορίας, Κονδίας καὶ πάντων τῶν ἀρκτίων μερῶν Προστάτις καὶ Κυρία Ἰθπρικῆς γῆς, Καρταληνίας καὶ Γεωργίας Βασιλέων καὶ γῆς Καβαρδηνίας, Τζερκασίου καὶ ὀρεινῶν ἡγεμόνων καὶ ἄλλων ἐκ διαδοχῆς Κυρία καὶ δέσποινα.

Τῷ ἀληθῶς ἡμῖν ἀγαπητῷ πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Γοτθίας καὶ Καφφᾶ Ἰγνατίῳ καὶ ἅπασιν τοῖς ἐν Κριμαίᾳ Χριστιανοῖς τῆς Ἀνατολικῆς θρησκείας ὁποιασοῦν τάξεως ἐν γένει τε καὶ κατὰ μέρος Αὐτοκρατορικῇ καὶ εὐσπλαχνικῇ προσαγόρευσις.

(1) Τοῦ ἀνωτέρου Χρυσοβούλλου ἀκριβὲς ἀντίγραφον εἰς αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου ἀπέστειλεν ἡμῖν φιλοτίμως ὁ ἐν Μαρικουπόλει ἐμπαροῦμένος φιλόμουπος συμπολίτης Κ. Π. Κ. Καλαγεράς, ὡς προῦπεσχεθῆ τὸ παρελθὸν ἔτος γράψας τὴν ἐν τῷ φυλλαδίῳ 384, Μαρτίου 15, διατριβὴν ἀντίγραφο δὲ τηρήσας τὴν αὐτὴν λιθὴν καὶ ὀρθογραφίαν, ἀπαράλλακτον δὲ καὶ τὴν τῆς αὐτοκρατορίας ὑπογραφήν, ὡς καὶ τὴν τοῦ ἐπικυρώσαντος τὸ Χρυσόβουλλον αὐτοκράτορος Παύλου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ πρωτοτύπῳ πάντες οἱ τίτλοι καὶ αἱ λέξεις «ἡμῶν, ἡμέτερον κλ.» εἰσὶ γεγραμμένα κεφαλαίοις γράμμασι.

Εὐλογήσειεν ἡ δεξιὰ τοῦ ὑψίστου τὸ εὐδιάθετον τῆς κοινῆς ὑμῶν ἐπιχειρήσεως· ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν τῇ ἐκ Παχτζεσαραγίου τῇ κατὰ τὴν 17 Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος χρόνου σταλείσῃ ἀκριβῶς σκεψάμεναι τὴν πρὸς τὸ λυτρωθῆναι ὑμᾶς τοῦ ἀπειλητικοῦ ζυγοῦ καὶ εἰς αἰώνιον προσδραμεῖν ὑπακοὴν τοῦ Ἡμετέρου Αὐτοκρατορικοῦ Κράτους κοινήν ὑμῶν ἀγαθὴν κλίσιν καὶ ἐφῆσιν, συναινοῦμεν πράττειν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν εὐσπλαχνικωτάτην Ἡμῶν σκέπην ἅπαντας ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀγαπητὰ ἡμῖν τέκνα διὰ βίου ἐπαναπαῦσαι τοῖς οἷς κατὰ θυμὸν ἔχειν δύνασθε ἀγαθοῖς, καὶ ἐφ' ὅσον οἷόν τε τὴν Ἡμετέραν ὑμῖν ἐπιδαψιλεύσαι φροντίδα.

Συναινοῦμεν ἐπομένως ἀπολαβεῖν ὑμᾶς ἐκ τῆς Ἡμῶν Βασιλείας οὐ μόνον τῶν δικαίων καὶ προνομίων, ὅσας ἐξ Ἡμῶν ἔκπαλαι καὶ ἐκ τῶν διαδόχων Ἡμῶν πάντες οἱ Ἡμέτεροι ὑπήκοοι ἐφῆδονται, ἀλλ' ἐτι καὶ προσετάξαμεν·

α. Ἐπὶ τῆς τελείας ὑμῶν μετοικεσίας ἐν τῇ τοῦ Ἀζωβίου ἐπαρχίᾳ δι' Ἡμετέρας γενέσθαι δαπάνης τὴν ἀπὸ Κριμαίας μεταφορὰν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν, ὅσον δυνατόν μεταγαγεῖν, μάλιστα τῶν τῶν ἀπόρων καὶ τῶν ὑπ' ὀφειλὴν τυγχανόντων τοῦ Χάνου τε καὶ τῆς ἐκεῖ διοικήσεως, ἅπερ καὶ ἐκ τοῦ Ἡμετέρου ταμείου ἐξονήσασθε κελεύομεν, ἐφ' ᾧ παρ' Ἡμῶν καὶ ἡ χρήσουσα δεδιόριστα ποσότης.

β. Διὰ τὸ τῆς ἀποικίας ὑμῶν λυσιτελέστερον ἐνδρῶσαι αὐτὴν ἐν τῇ τοῦ Ἀζωβίου ἐπαρχίᾳ πόρρω τῶν ἄλλων ἀποικιῶν εἰς γῆν ἀποχρῶσαν κατὰ τὴν τῆς Σολόνας καὶ ἄλλων ποταμῶν παραποταμίαν καὶ τὴν Ἀζωβίου θάλασσαν, ὅπου καὶ τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν ἀφθονον ἐν ταῖς κτήσεσιν ὑμῶν ἐξετε, ἧς τὴν διὰ παντὸς λυσιτέλειαν πανευσπλαγγῶς ἐν πάσῃ ἀτελείᾳ τῇ πρὸς τὸ Ἡμέτερον ταμεῖον τῇ ὑμῶν δωρούμεθα κοινότητι· εἰς κατοικίαν δὲ τοῖς ἐμπόροις, τεχνίταις καὶ μεταπράταις τὰς τῆς ἐπαρχίας πόλεις ὀρίζομεν Αἰκατερινοσλάβιον καὶ Μαρνανόπολιν ἅτε δὴ τῇ ἐμπορικῇ συντεινούσας.

γ. Διηρημένον κατὰ κλάσεις τῶν βασιλικῶν ἀποικίων, εἰς δεκαετίαν πανιλεῶς ἐλευθέρους πάντας ἀποκαθιστῶμεν οἷας δῆποτε βασιλικῆς δασμοφορίας τε καὶ ὑπηρεσίας· φθινομένου δὲ τοῦ τῆς δεκαετίας χρόνου ἕκαστον τῷ Ἡμετέρῳ ταμείῳ ἐτησίως ἀποδοῦναι καθυποβάλλομεν τοὺς μὲν ἐμπόρους ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῶν ἀνά ἐν ἀπὸ τῶν ἑκατῶν, τοὺς δὲ τεχνίτας, ὡσπερ καὶ τοὺς πολίτας ἀνά βούβλια δύο ἀπὸ κάθε αὐλῆς. Τοὺς γεωργοὺς δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἧς ἔλαχον γῆς στρεμμάτων τριάκοντα ἀνά πέντε ἐτησίως ἀποδοῦναι καπήκια ἀπὸ παντὸς στρέμματος, καὶ τῶν ἀποικίων τοὺς μὲν ἀποροῦντας βοηθεῖσθαι ἀπὸ τοῦ Ἡμετέρου ταμείου οὐ μόνον τοῖς τοῦ πρώτου χρό-